

младоженците в момковия дом. “Когато булката влиза в къщата на младоженеца, с песен влиза” – казват зурнаджиите, като не уточняват името на специалната обредна мелодия за посрещане на невестата в дома на младоженеца. За разлика от мелодията за изпращане на булката, тази за посрещането е мензурална (в размер 2/4), звучи жизнерадостно, а раздробяването на ритъма от тъпаните (в поредица от шестнайсетинови пасажии) внушава тържественост на момента и предчувствие за празничност.

При съвременните мюсюлмански сватби в Гоцеделчевската махала Комсала след съботните празници в дома на булката идва неделната сватба при младоженеца. Преди това, обикновено в събота сутринта, се взема чеиза на булката и се носи в къщата на момчето. Обикаля се със зурни махалата, за да го видят всички. Има определени мелодии за чеиз при товарене, показване, сваляне. В неделя сватбеното тържество продължава, като домакин е страната на младоженеца. Както в събота при булката, зурнаджии водят гостите с музика и танци, а празничната трапеза е в ресторант с музика на съвременен оркестър. Преди банкета се минава през обредния дом, където младоженците подписват граждански брак [С.М., с. 14]. През последните години гоцеделчевци предпочитат някои петрички зурнаджии за своите сватби. Техните “не ги харесват”, търсят по-технични, с модерен репертоар. Петрички зурнаджия разказва за богатата сватба в Гоце Делчев, на която е свирил “две сватби – и откъм момата, и откъм мъжката страна”. В събота през деня посреща гостите на булката и ги води вечерта в ресторант, където им свирят оркестър “Кристали” от Монтана, а в неделя от сутринта посреща гостите на младоженеца и към шест часа вечерта ги изпраща до ресторанта, където програмата е на оркестър “Пауталия”, Кюстендил [С.К., 10/2001, с. 26].

Същинската сватбена обредност при *помаците* приключва в деня след първата брачна нощ. “В понеделник зетя сутринта го кара на яйца” – казват зурнаджиите и поясняват, че това им свирене се нарича още *на блага ракия*. С процесия предвождана от зурнаджии, младоженецът и негови близки отиват в дома на невестата да поздравят родителите ѝ. Зурнаджиите свирят по пътя и в двора където се танцува.

И при “турчеещите се” роми съществува обичаят *блага ракия*, наричан още *шенлък*, но в наши дни се прави обикновено преди сватбата и “накратко”. Обясняват, че е “нещо като погодба”. Запазва се смисълът да се представи девствеността на булката с блага ракия. С музика – зурни или кларинети, с ракията и чаршафа обикалят махалата и отиват при родителите на момичето. Някога е имало специална мелодия за този случай, но сега е забравена [С.М., с. 14-15].

Освен протоколните обредни мелодии, на сватба зурнаджиите изпълняват богат репертоар от танцови и трапезни мелодии. Според информаторите типичен “мюсюлмански адет” е свиренето *на небет* с два тъпана и две зурни – на трапеза в домовете на близки роднини, разпространен главно сред турци и турчеещи се. При *помаците*, доколкото има свирене на трапеза, се изпълняват обикновено мелодии на популярни песни, като *Дуйни ми дуйни*. На сватбени трапези се свирят *стари песни*, като обичаната от турци и роми *Осман паша*.

Музиката и танцуването като най-ярки знаци на празнуването по време на сватба намират израз в изобилие от танцови мелодии. Зурнаджиите от Гоце Делчев посочват като типичен за турците танц *Бергама*. Той се играе само от турци, по изключение от *понаци* и “турчеещи се” роми, които живеят около турските села. Твърди се, че танцът *Бергама* е *тежко хоро*, “турски оригинален танц от преди 200 години”, че се играе